

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Petra Průchy a Mgr. Evy Kyselé v právní věci žalobkyně: **N. T. L.**, zast. Jiřím Šrámkem, advokátem, se sídlem v Rumburku, tř. 9. května 33, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2004, č. j. 36 Az 856/2003 – 31,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví označeným rozsudkem Krajského soudu v Brně byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 9. 2003 č. j. OAM-4227/VL-18-ZA-03-2003, jímž bylo rozhodnuto, že se žalobkyni azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o azylu), neuděluje a na cizince se podle § 91 téhož zákona nevztahuje překážka vycestování. V odůvodnění rozsudku se ve vztahu k souzené věci uvádí, že žalobkyně žádala o azyl v zásadě proto, že jako účetní měla ve své firmě dluh a firma se snažila peníze získat zpět i soudní cestou, a také aby zde legalizovala svůj pobyt. Soud stejně jako žalovaný dospěl k závěru, že žalobkyni nesvědčí žádný z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, neboť uvedené skutečnosti pod důvody vyjmenované v tomto ustanovení podřadit nelze. Žalobkyně v rámci správního řízení žádné obavy z pronásledování nezmínila. Potíže s osobami z firmy nesouvisely s její vírou, národností, rasou, příslušností k určité sociální skupině či politickým přesvědčením. Obecný nesouhlas s politickou situací v zemi původu, který navíc vyjádřila až v žalobě, a subjektivní pocit nespokojenosti

se státním režimem, byť i podložený hospodářskou a politickou situací, či celkový pocit nejistoty odůvodněný strach z pronásledování sám o sobě nezakládá. K legalizaci pobytu na území ČR měla využít zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Soud se ztotožnil s názorem žalovaného i pokud jde o posouzení existence překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalobkyně netvrdila a nebylo prokázáno, že by jí hrozilo jednání nebo že by u ní byla dána jiná okolnost, pro niž by bylo na ni možné vztáhnout překážku vycestování.

Soud předtím, než přistoupil k posouzení důvodnosti podané kasační stížnosti, zkoumal, zda plná moc předložená zástupcem stěžovatelky prokazuje oprávnění advokáta stěžovatelku zastupovat v řízení o kasační stížnosti. Ke kasační stížnosti byla připojena plná moc ze dne 29. 10. 2004. Krajský soud byl toho mínění, že podle svého znění neopravňuje zástupce jednat jménem žalobkyně v „řízení o kasační stížnosti“, a proto ji usnesením vyzval, aby tuto vadu odstranila. Nato předložil zástupce žalobkyně novou plnou moc, opět ze dne 29. 10. 2004, ve stejném znění. Ačkoli je soubor vztahů, v nichž je Jiří Šrámek oprávněn stěžovatelku zastupovat, na jednu stranu formulován velmi obecně, přičemž výslovné uvedení řízení o kasační stížnosti či řízení podle soudního řádu správního před Nejvyšším správním soudem ve výčtu chybí, neměl Nejvyšší správní soud pochybnosti o existenci právního vztahu mezi žalobkyní a zástupcem, jehož obsahem je její zastupování v tomto řízení. Na plné moci jsou podpisy stěžovatelky i zástupce a jejím obsahem je mimo jiné zmocnění k zastupování ve všech právních věcech, podávání návrhů a opravných prostředků „i v rozsahu práv a povinností podle trestního řádu, občanského soudního řádu a zákoníku práce“. Tato formulace není zcela pregnantní, avšak vzhledem k tomu, že v řízení o žalobě nebyla stěžovatelka zastoupena (kdy by takto obecně formulovaná plná moc ke dni právní moci rozsudku zanikla a pro řízení o kasační stížnosti by bylo třeba nové) a výčet procesních předpisů, podle nichž je zástupce při podávání návrhů a opravných prostředků oprávněn postupovat, není uzavřený (obsahuje spojku „i“ ve významu „ne jenom“), má Nejvyšší správní soud za to, že k prokázání zastoupení postačuje. Neztotožnil se tedy s názorem krajského soudu vyjádřeným v předkládací zprávě, že jde za těchto okolností (neprokázání zastoupení) o kasační stížnost podanou osobou neoprávněnou, takže by ji bylo namístě odmítnout.

Ve včasné kasační stížnosti žalobkyně (dále též jen „stěžovatelka“) napadla tento rozsudek pro nezákonnost spočívající v nesprávném právním posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení (§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“). Zopakovala, že svou vlast musela opustit kvůli hrozcímu pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině, což bylo také důvodem jejich problémů v zaměstnání, vzniku údajného vysokého dluhu vůči zaměstnavateli, a hlavně pro nemožnost dosáhnout účinné ochrany ze strany státních orgánů, které jsou záměrně nečinné. Pokud tyto skutečnosti řádně nevysvětlila v průběhu správního řízení, stalo se tak pouze pro jazykové problémy a neznalost problematiky řízení. Ve skutkových podrobnostech se odvolala na svá předchozí písemná podání. Obdobné námitky vznesla i ve vztahu k otázce existence překážek vycestování. Dle jejího přesvědčení měl soud dospět k závěru, že jí po návratu do vlasti hrozí reálné nebezpečí a ohrožení života, neboť jí bylo vyhrožováno fyzickou likvidací. Navrhla zrušení rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení. Rovněž požádala, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a konstatoval, že je podána pouze v rovině obecné, stěžovatelka neuvádí, k jaké sociální skupině náleží a proč byla v této souvislosti pronásledována. Její námitky považoval za účelové a setrval

na důvodech svého rozhodnutí. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti a návrh na přiznání odkladného účinku nepodpořil.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 3 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle stěžovatelky je napadené rozhodnutí soudu nezákonné proto, že soud v předcházejícím řízení nesprávně posoudil právní otázku, zda jí uváděné skutečnosti odůvodňují udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a dále, zda jsou v jejím případě dány překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatelka opustila Vietnam z ekonomických důvodů a také proto, že ji zaměstnavatel podezíral ze zpronevěry vysoké částky, takže se obávala, že pokud nezaplatí, budou ji žalovat u soudu a půjde do vězení. Její věc se k soudu skutečně dostala, a tak kvůli hrozícímu uvěznění a povinnosti nahradit způsobenou škodu se obávala návratu. Druhým důvodem podání žádosti o azyl byl záměr legalizovat svůj pobyt v České republice, kam odešla proto, že slyšela, že je civilizovanější.

Nejvyšší správní soud předepisuje, že jeho úkolem v tomto řízení není znovu posuzovat, zda měl být stěžovatelce azyl udělen, ale toliko přezkoumat, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s. specifikované stěžovatelkou.

Nesprávné posouzení právní otázky spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis (ustanovení), nebo je sice aplikován správný právní předpis, ale je nesprávně vyložen.

Dle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod [*písm. a*)], nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště [*písm. b*)]. Za pronásledování se pak ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo státu jeho posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Situace stěžovatelky tak, jak ji sama správnímu orgánu rozhodujícímu o udělení azylu vylicila, neukazuje na odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině. Skutečným motivem jejího odchodu z Vietnamu byla snaha uniknout odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnavateli, o níž si myslela, že za ni nemůže, popřípadě se chtěla vyhnout případné trestněprávní odpovědnosti. Žádost o azyl se rozhodla podat až v České republice na radu svých krajanů, protože zde pobývala nelegálně, bez příslušných dokladů. Všechna její vyjádření v průběhu správního řízení vyzněla stejně, vše nasvědčuje tomu, že pouze hledala lepší životní podmínky, než jaké měla

ve své vlasti. Za této situace nelze než potvrdit závěr, ke kterému dospěly shodně žalovaný správní orgán i krajský soud, totiž že žádná z těchto okolností není důvodem pro udělení azylu podle výše citovaného ustanovení § 12 zákona o azylu. Stěžovatelka vůbec netvrdila, že by byla ve své zemi pronásledována či že by měla odůvodněný strach z pronásledování pro svou rasu, národnost, náboženství, politické přesvědčení či pro příslušnost k určité sociální skupině. To, co jí snad hrozilo, a také u ní budilo určité obavy, byla pouze občanskoprávní nebo i trestní odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnavateli, která byla vůči ní uplatňována standardní legální (soudní) cestou. Přítomnost kvalifikovaného tlumočnicka vylučuje, aby neznalost českého jazyka ovlivnila negativní rozhodnutí o její žádosti o azyl. O svých právech v řízení byla důsledně poučena jak žalovaným správním orgánem, tak i později krajským soudem. Správní spis neobsahuje nic, co by naznačovalo, že byla příslušnicí nějaké sociální skupiny, jak tvrdila. Ona sama toto svoje tvrzení nijak neupřesnila a ani z obsahu správního spisu nevyplynuly žádné okolnosti, z nichž by bylo možné něco v tomto směru dovodit. Poté, co svůj příběh vylicila za přítomnosti tlumočnicka (při sepsání žádosti o azyl a pohovoru) či vlastnoručně písemně v řízení před správním orgánem, doplnila v řízení před soudem další skutečnosti, o nichž dosud nehovořila – že jí bylo majitelem firmy vyhrožováno fyzickou likvidací a policejní ochrana jí nebyla poskytnuta, i když o ni žádala. Přidala obecnou kritiku poměrů v zemi původu, upozornila na riziko korupce, nezákonného uvěznění atd. S těmito tvrzeními se krajský soud vypořádal tak, že obecný nesouhlas s politickou situací v zemi původu ani subjektivní pocit nespokojenosti ještě samy o sobě pronásledování ve smyslu zákona o azylu nepředstavují. Nejvyšší správní soud ještě dodává, že podle ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. musí soud při přezkoumání rozhodnutí vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu. Proto nemohl krajský soud k nově uvedeným skutkovým okolnostem přihlédnout a zahrnout je do skutkového základu, z něhož by dovozoval naplnění azylových důvodů.

Nejvyšší správní soud podotýká, že azyl je institutem zcela výjimečným, vycházejícím z mezinárodních závazků, umožňující osobám čelícím ve své vlasti vážnému ohrožení života, zdraví nebo svobody ze zákonem striktně vymezených důvodů, nalézt ochranu v jiné zemi. V žádném případě nelze tohoto specifického prostředku využít k legalizaci pobytu v zemi, kterou si žadatel o azyl vybral pro svůj další život. To platí i tehdy, když pohnutky odchodu ze země původu jsou z lidského hlediska pochopitelné (nízká životní úroveň ve Vietnamu je všeobecně známá), avšak se zákonem o azylu vymezenými důvody se nekryjí.

Pokud jde o právní posouzení otázky existence překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu na straně stěžovatelky, ani zde Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení krajského soudu. Stěžovatelka nikdy netvrdila, že by jí po návratu do země původu hrozilo mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest, její život byl ohrožen v důsledku válečného konfliktu, bylo žádáno její vydání pro trestný čin, za nějž lze uložit trest smrti ani že by pak byla nucena čelit ohrožení života nebo svobody z důvodu její rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení. Za této situace byl shodný závěr správního orgánu i soudu o tom, že se na stěžovatelku nevztahují překážky vycestování, správný. Hrozbu fyzické likvidace stěžovatelka zmínila poprvé až v řízení před soudem, takže k této skutečnosti nemohlo soudem být při přezkoumávání zákonnosti rozhodnutí žalovaného ke dni vydání jeho rozhodnutí s ohledem na § 75 odst. 1 s. ř. s. přihlédnuto. Ani nyní nemůže tato okolnost bez vztahu k azylově relevantním důvodům v kontextu výše popsané stálé argumentace stěžovatelky působit věrohodně a vést ke zrušení napadeného rozsudku.

Z toho, co bylo právě uvedeno, je zřejmé, že krajský soud při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí posuzoval v mezích uplatněných žalobních bodů jeho soulad s právními předpisy. Žalovaný správní orgán i krajský soud vyšly ze skutkového základu pocházejícího v rozhodující míře od samotné stěžovatelky (z údajů v žádosti o azyl, vlastnoručním písemném prohlášení a pohovoru vedeném s pracovníkem žalovaného). Krajský soud postupoval správně, když se ztotožnil s postupem žalovaného, pokud jde o právní posouzení, tj. hodnocení, zda je zjištěný skutkový stav možné podřadit pod některé z ustanovení vymezující důvody pro udělení azylu. Závěr, že stěžovatelce nelze udělit azyl dle § 12 zákona o azylu a že se na ni nevztahují překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona, je správný a zákonný.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud přezkoumal všechny výroky rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, a nepochybně byla aplikována správná ustanovení zákona o azylu a byla i bezvadně vyložena. Jelikož žádná z výtek uplatněných v kasační stížnosti nebyla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud rovněž vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde se o kasační stížnosti rozhoduje přednostně. Navíc je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady v řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. prosince 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu